



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum obiectum diligibile ex charitate sit rationalis creatura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

AD SECUNDVM dicēdū, q̄ verbū Bernar. nō v̄r̄ sū
stinēdū, nisi intelligatur charitas in Petro nō fuisse
extincta, q̄ cito reūr̄xit. Ea enim quæ parum di
stant, quāsi nihil distare videntur, vt d̄r̄ in 2. Phis̄.

Com. 36.

AD TERTIVM dicendum, q̄ virtus moralis, quæ
acquiritur ex actibus, cōsistit in inclinatione poten
tiæ ad actum. Quæ quidē inclinatio non tollitur to
taliter per vnum actum: sed influenza charitatis a
Deo intercipitur per vnum actum. Et ideo vnus
actus peccati tollit charitatem.

AD QVARTVM dicendum, q̄ charitatis oppositū
generale est odium: sed indirecte omnia peccata
charitati opponuntur, in quantum pertinet ad Dei
contemptum, qui est super omnia diligendus.

AD QVINTVM dicendum, q̄ superior rō, in qua
est charitas, mouet inferiorem, vnde peccatum in
quantum in inferiori parte opponitur motui cha
ritatis, charitatem excludit. Vel dicendum, q̄ pec
catum mortale non est sine consensu, qui attribuit
superiori parti rationis in qua est charitas.

AD SEXTVM dicēdū, q̄ peccatum nō expellit cha
ritatem ex sua virtute: sed ex eo, q̄ homo volunta
rie se peccato subijcit.

AD SEPTIMVM dicēdū, q̄ hō qui peccat mortali
ter, non diligit Deū super omnia, sicut diligendus
est ex charitate: sed est aliqd aliud, qd̄ præfert amo
ri Dei, propter quod Dei mandatum contemnit.

AD OCTAVVM dicēdū, q̄ delectatio, quæ est in cō
siderādo, nō habet cōtrariū in eodē genere, vt. s̄.
aliqua alia consideratio sit ei contraria: & hoc ideo
q̄ species cōtrariorum in intellectu non sunt con
trariæ, vñ delectationi quæ est in considerando al
bū, contrariatur delectatio, quæ est in consideran
do nigrū. Sed quia actus volūtatis cōsistit in motu
aīæ ad rē, sicut res in seipsis sunt contrariæ: ita mo
tus voluntatis in cōtraria sunt cōtrarij. Desideriū. n.
dulcis contrariatur desiderio amari. Et s̄m hoc amor
Dei contrariatur amori peccati, quod excludit a
Deo. Cōsideratio autē in qua non est cōtrarietas,
nō est proprius actus charitatis, qui ab ipsa elicitur:
sed solum ab ipsa imperatur, quasi eius effectus.

AD NONVM dicēdū, q̄ charitas, quæ est vniuersā
lis motor virtutū, cū impedit in his, quæ pertinent
ad vnā virtutem, per peccatū mortale impeditur in
suo vniuersali obiecto. Et ob hoc vniuersaliter in
oībus impedit. Nō est autē sic cum vniuersale mobi
le sic impeditur in particulari effectu, q̄ nō impedi
tur in his, quæ pertinent ad vniuersalem virtutem.

AD X. dicēdū, q̄ licet spes, & fides habeāt Deum
pro obiecto, nō tamen eis competit, q̄ sint forma
aliarum virtutum, sicut competit charitati ratione
supradicta. Et ideo licet charitas non sit informis,
spes tamen, & fides esse possunt informes.

Art. 3. huius
quærit.

AD XI. dicēdū, q̄ nō facit virtutem informē de
fectus cuiuscumque perfectionis: sed ille tantū de
fectus, qui tollit ordinem vltimi finis. Qui quidem
ordo existit in charitate vix, licet charitas vix non
habeat perfectionem partia, quæ est secundū fru
itionem propriam, & perfectam.

AD XII. dicēdū, q̄ actus imperfecti possunt esse ha
bētis charitatē, sed nō sunt charitatis. Non. n. qlibet
actus agētis est actus cuiuslibet formæ in agēte exi
stētis, & p̄cipue in rationali natura, quæ habet liber
tatem ad hoc, q̄ vtatur habitu in ea existente.

AD XIII. dicēdū, q̄ licet nō qualibet ignorātia
propriorum principiorum excludat scientiā, tamē
ignorātia principiorum cōmuniū tollit scientiā.

Eis enim ignoratis necesse est ignorare artem, vt
dicitur in 1. Elencho. vltimus autem finis se habet
sicut principium communissimum. Et ideo huius
deordinatio ab vltimo sine per peccatum morta
le, tollit totaliter charitatem: nō autē qualibet deor
dinatio particularis, vt patet in peccatis venialibus.

AD XIII. dicendum, q̄ quicumq; per incontīnē
tiā agit contra bonum quod amat, existimat bonū
non totaliter perdi per hoc, q̄ incontīnenter agit. Si
enim aliq; amans ciuitatē aliquam vel propriam
poris salutē, existimaret se alterum horū perden
p hoc q̄ agit, vel totaliter abstineret, vel illud quod
ageret plus diligeret, quā propriā salutem vel ci
uitatis. vnde cum aliquis sciens se amittere Deum
per peccatum mortale, quod est scire se peccare
mortaliter, nihilominus hoc incontīnenter agit,
conuincitur plus amare quod agit, quā Deum.

AD XV. dicendum, q̄ charitas non solum requi
rit hoc haberi in vniuersali acceptione, q̄ Deus sit
super omnia diligendus: sed quod etiam in hoc
actus electionis & voluntatis tendat, sicut in quod
dam aliud particulare eligibile. Et hac particula
ris electio excluditur per electionem contrariā, si
licet peccati excludentis a Deo.

AD XVI. dicēdū, q̄ licet actus directe cōtrariatur
actibus: sicut & habitus habitibus, tñ indirecte cōtra
actus cōtrariatur habitibus s̄m cōformitāte, quā
habēt cōtrarijs habitibus. Nā similes actus ex simi
libus habitibus generantur, & similes et̄ actus cau
sant: licet non omnes habitus causentur ex actibus.

ARTICVLVS VII.
Vtrum obiectum diligibile ex charitate
sit rationalis natura.

SEPTIMO queritur, vtrū obiectū diligibile ex cha
ritate sit rōnalis natura. Et v̄r̄ q̄ nō, q̄ p̄ quod
vnum quodq; & illud magis. Sed homo ex charitate
diligitur pp virtutem & pp beatitudinem. ergo
virtus & beatitudo, quæ nō sunt creaturæ rōnales,
sunt magis ex charitate diligenda. Et sic creatura
rationalis non est proprium obiectum charitatis.

¶ 2 Præ. Per charitatem maxime conformatur
Deo in diligendo: sed Deus diligit omnia que sunt
vt dicitur Sapientia 11. ex charitate diligendo sep
sum qui est charitas. ergo omnia sunt diligenda ex
charitate, & non solum rationalis natura.

¶ 3 Præ. Origen. dicit sup Cantica, q̄ vnū est dilige
re Deū & q̄cūq; bona. Sed Deus diligitur ex chari
tate. ergo cū oēs creaturæ sint bonæ, oēs sunt dilige
nda ex charitate, & nō solum rationalis natura.

¶ 4 Præ. Sola dilectio charitatis est meritoria: sed
in dilectione cuiuslibet rei possimus mereri. ergo
quamlibet rem possimus diligere ex charitate.

¶ 5 Præ. Deus ex charitate diligitur. ergo oportet
magis ex charitate diligi, quod ab eo maxime dilige
gitur. Sed inter omnia creata maxime diligitur
Deo bonum vniuersū, in quo omnia comprehen
duntur. ergo omnia sunt ex charitate diligenda.

¶ 6 Præ. Diligere magis pertinet ad charitatem
quam credere: sed charitas omnia credit, vt dicitur
1. ad Corint. 12. ergo multo magis omnia diligit.

¶ 7 Præ. Natura rationalis perfectissime inuenitur
in Deo. Si igitur natura rationalis sit obiectum cha
ritatis: oportet quod Deum ex charitate dilige
remus: sed hoc videtur esse impossibile, quia amor
charitatis est amor perfectus. Deinde quia Deum
perfecte in hac vita diligere non possumus, quia
in hac vita, ipsum perfecte non cognoscimus.
Non

Non enim cognoscimus de Deo qd est: sed solum qd nō est. Dilectio autē præsūponit cognitionē, cū nihil deligatur nisi cognitū. ergo rōnalis vel intellectualis natura, nō est p̄priū obiectū charitatis.

¶ 8 Præt. Plus distat ab homine Deus, quā qualibet alia creatura. Si ergo aliquas creaturas non diligimus ex charitate, multo minus Deum ex charitate diligere possumus.

¶ 9 Præt. In Angelis ē est intellectualis natura: sed Angeli non sunt ex charitate diligendi, vt v̄. ergo intellectualis natura nō est p̄priū obiectum charitatis. probatio mediā. Amicitia in aliqua cōiunctione vitę cōsistit, nā coniuere est p̄priū amicum fm̄ Philof. in lib. Ethic. Sed non v̄ esse aliorum cōmunicatio vitę nobis & angelis. Non. n. cōmunicamus in vita naturę cum angelis, cū sint multo p̄stantioris naturę, q̄ homo. Neq; iterum in vita glorię: quia dona gratię & glorię cantur a Deo fm̄ virtutem recipientis, fm̄ illud Marth. 24. Dedit vnicuiq; fm̄ propriam virtutem. virtus autem angeli est multo maior, quā hoīs. ergo angeli non communicant in aliqua vitā cum hominibus.

¶ 10 Præt. Natura rōnalis inuenitur ēt in ipso hoīe ex charitate diligente: sed homo seipsum non debet ex charitate diligere, vt v̄. ergo charitatis obiectum non est rōnalis natura. probatio mediā. De actibus virtutum dantur p̄cepta legis: sed nō datur aliquid p̄ceptum legis de hoc, qd aliquis diligat seipsum. ergo diligere non est actus charitatis.

¶ 11 Præt. Greg. dicit in quadam Homil. qd charitas minus quā inter duos haberi non potest. non potest ergo quis seipsum ex charitate diligere.

¶ 12 Præt. Sicut iustitia consistit in cōmunicacione, ita & amicitia fm̄ Philof. in 4. Ethico. sed iustitia p̄prie loquendo non est hoīs ad seipsum, vt d̄ in 5. Ethico. ergo neque amicitia. & ita neque charitas.

¶ 13 Præt. Nihil quod cōpuratur in vitium, est actus charitatis: sed amare seipsum computatur hoī in vitium, fm̄ illud 2. Timot. 3. Instabant tempora periculosa, & erunt hoīs seipios amantes. ergo diligere seipsum non est actus charitatis, & ita natura rōnalis non est proprium obiectum charitatis.

¶ 14 Præt. Corpus humanum est pars rōnalis naturę. humana: sed corpus humanum non v̄ esse diligendum ex charitate, qd fm̄ Philof. in 9. Ethic. vituperantur qd amant seipios, fm̄ exteriorē naturā. ergo natura rōnalis non est obiectum charitatis.

¶ 15 Præt. Nullus habēs charitatē refugit illud qd ex charitate diligit: sed sancti habēt charitatē refugunt corpus, secundum illud Rom. 7. Quis me liberabit de corpore mortis huius? Et sic corpus nō est diligendum ex charitate, & sic idē quod prius.

¶ 16 Præt. Nullus tenetur ad implendum, quod non potest scire: sed nullus potest scire se habere charitatem. ergo nullus tenetur ad diligendum creaturam rationalem ex charitate.

¶ 17 Præt. Cum dicitur, creatura rōnalis diligitur ex charitate, hęc p̄positio, Ex, designat habitudinē alicuius causę: sed nō pōt designare habitudinē causę materialis, qd charitas non est aliquid materiale, sed spirituale. Neq; iterū habitudinē causę finalis, qd finis diligendi ex charitate, est Deus, non autē charitas. Similiter ēt neq; habitudinē causę efficientis, qd Spiritus sanctus est qui nos ad diligendum mouet secundum illud Rom. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qd datur est nobis. Neq; iterū habitudinē causę forma-

lis, quia charitas nec est forma intrinseca, cum nō sit de essentia rei; neque est forma extrinseca exemplaris, quia sic omnia quę diliguntur ex charitate traherentur in speciem charitatis, sicut exemplata trahuntur ad speciem exemplaris. ergo creaturę rōnales non sunt diligendę ex charitate.

¶ 18 Præt. Aug. dicit in 1. de doctr. christia. qd proximus est ille a quo nobis beneficiū impēditur: sed a Deo nobis beneficia impēdunt. ergo Deus est proximus nobis. & ita in cōueniēter ponitur ab Aug. Deus aliud diligibile ex charitate, & aliud proximus.

¶ 9 Præt. Cū Ch̄sus sit mediator inter Deū, & hominē, v̄ qd debeat poni aliud diligibile, quā Deus, & quā proximus, & sic sunt quinque in charitate diligibilia, & non tantum quatuor, vt August. dicit.

SED CONTRA est, qd d̄r Leuit. 19. Diliges proximum tuum sicut teipsum. gl. proximum nō tantū p̄pinqritate sanguinis: sed locierate rōnis. ergo fm̄ qd aliquid habet societatem nobiscum in natura rationali, sic est diligibile ex charitate. Natura ergo rationalis est obiectum charitatis.

RESPON. Dicendum, qd cum queritur de his, quę subijciunt actū alicuius potētia, vel habitus, oportet cōsiderare formale rōnem obiecti illius potētia, vel habitus. secundum enim, qd aliqua se habēt ad illā rōnem, sic se habēt ad hoc, qd subijciantur illi potētia, vel habitui, sicut visibilia, secundum qd se habent ad rōnem visibilis, secundum eandem rationem habent visibilia, qd sint visibilia per se, vel p̄ accidens. Cum autem amoris vniuersaliter sumpti obiectum sit bonum cōiter sumptum, necesse est, qd cuiuslibet specialis amoris sit aliquod spirituale bonum obiectum: sicut amicitie naturalis, quę est ad cōsanguineos, proprium obiectum est bonum naturale, secundū qd trahitur a parentibus. In amicitia autem politica obiectum est bonum ciuitatis, vnde & charitas habet quoddā sp̄ale bonū, vt proprium obiectum. s. bonum beatitudinis diuinę, vt supra dictum est. Secundum igitur, qd aliqua se habēt ad hoc bonum, sic se habēt ad hoc, qd sint diligibilia ex charitate. sed cōsiderandum est, qd cum amare sit velle bonū alicui, dupliciter dicitur aliquid amari, aut sicut id cui volumus bonum, aut sicut bonū quod volumus alicui. Primo ergo modo, illa tantum possunt ex charitate amari, quibus possumus velle bonū beatitudinis aternę: hęc autē sunt, quę nata sunt hmōi bonum habere. vnde cum sola intellectualis natura sit nata habere bonum beatitudinis aternę, sola intellectualis natura est ex charitate diligibilis, fm̄ qd diligi dicuntur ea quibus volumus bonum. & propter hoc, fm̄ qd diuersimode aliqua possunt habere beatitudinē aternā, fm̄ hoc distinguuntur ab Aug. quatuor diligēda ex charitate. Est. n. aliquid habens beatitudinē aternā per suā essentia, & hoc est Deus, & aliquid habēs per participationē, & hoc est creatura rōnalis, tam illa quę diligit qd alię creaturę, quę ei associari possunt in participatione beatitudinis. Aliquid autē est ad qd pertinet habere beatitudinē aternā, per solā redundantiam quādā, sicut corpus nostrum, qd glorificatur p̄ redundantia glorię ab aīa in ipsum. vnde diligendus est ex charitate Deus, vt radix beatitudinis: quilibet autē homo debet seipsum ex charitate diligere, vt participet beatitudinē proximum autē, vt lociū in participatione beatitudinis: corpus autē proprium fm̄, qd ad ipsum, redundat beatitudo. secūdo vero modo, prout s. dicuntur diligi illa bona, quę volumus

Ca. 10. ro. 4.

Glo. Et sumitur ex Aug. in epist. 53. inter mediū, & an. to. 2.

Ar. 4. hinc quād.

De doctr. christ. c. 22. tom. 1.

Quest. dist. S. Tho. LL 2 alijs

Lib. 2. c. 19.

Homil. 17. in Euang. a prin. 5. Ethic. c. viii.

9. Ethic. c. 1.

alijs, diligere possunt ex charitate oia bona, inquantū sunt qdā bona eorū, q̄ possunt habere beatitudinē. Oēs.n. creaturæ sunt homini via ad tēdēdū in beatitudinē, & iterū oēs creaturæ ordinātur ad gloriam Dei, inquantū in eis diuina bonitas manifestat. Nūc igit̄ oia ex charitate diligere possunt, ordinādo tñ ea ī illa, q̄ beatitudinē habēt vel habere possunt. Cōsiderādū ēt est, q̄ sic se hñt dilectiones adinuiçē, sicut & bona, q̄ sunt earū obiecta. vñ cum oia bona humana ordinēt in beatitudinē aternā, sicut ī vltimū finē, dilectio charitatis sub se cōprehendit oēs dilectiones humanas, nisi tñ illas, q̄ fundantur sup peccatum, qd nō est ordinabile in beatitudinē. vñ q̄ aliq̄ cōsanguinei diligāt se inuicē, vel aliq̄ conciuēs, vel simul peregrinātes, vel q̄ cūq; tales, pōt esse meritorij, & ex charitate. Sed q̄ aliq̄ amēt se inuicē pp cōiocationem in rapina, vel adulterio, hoc non potest esse meritorium, neque ex charitate.

Ad PRIMVM ergo dicendū, q̄ virtutem, & beatitudinē diligimus ex charitate, inquantum hoc volumus his, quibus competit habere beatitudinem.

Ad SECUNDVM dicendū, q̄ Deus diligit oia ex charitate, nō ita q̄ velit eis beatitudinē: sed ordinās ea ad seipsū, & ad alia, q̄ beatitudinē habere possunt.

Ad TERTIVM dicendū, q̄ oia bona sunt in Deo sicut in primo principio. Et sic Origē. intellexit, q̄ vñum est diligere Deum, & quacūque bona.

Ad QVARTVM dicendū, q̄ oia diligere possimus meritorie ordinādo ea in illa, q̄ sunt capacia beatitudinis: non autem volendo eis beatitudinem.

Ad QVINTVM dicendū, q̄ in bono vniuersi, sicut principium cōtinetur rōnalis natura, quæ est capax beatitudinis, ad quā oēs alia creaturæ ordinantur. Et secundum hoc competit, & Deo, & nobis bonū vniuersū maxime ex charitate diligere.

Ad SEXTVM dicendū, q̄ sicut charitas credit omnia credibilia ita diligit omnia, secundū q̄ sunt ex charitate diligibilia.

Ad SEPTIMVM dicendū, q̄ Deum non possumus hic illa perfectione diligere, qua diligemus eū in patria per essentiam videntes.

Ad OCTAVVM dicendū, q̄ distātia creaturā aliquarū nō est causā, cur non diligatur ex charitate: sed quia non sunt capaces beatitudinis.

Ad NONVM dicendū, q̄ Angeli nō cōiucant nobiscū in vita naturæ, quātū ad spēm, sed solum quātū ad genus rōnalis naturæ: sed possumus cum eis cōiucare in vita gloriæ. Quod autē dicitur, Dedit vnicui que sūm propriam virtutem, nō est referendum tantum ad virtutē naturæ: erroneū est enim dicere, q̄ dona gratiæ, & gloriæ dentur secundum mensurā naturalium: sed intelligenda est virtus, quæ est etiam per gratiam, per quam datur hominibus, vt possint mereri æqualem gloriam Angelis.

Ad X. dicendū, q̄ lex scripta data est in auxiliū legis naturæ, quæ erat obreñebrata per peccatum. Nō autē erat sic obreñebrata, quin moueret ad diligendum ad hoc, q̄ hō diligeret seipsū, & corpus suū: sed erat obreñebrata quātū ad hoc, q̄ nō mouebat in dilectionē Dei, & pximi. It̄ ideo in lege scripta danda fuerunt pcepta de dilectione Dei, & pximi. In qbus tñ cōprehenditur etiam, q̄ aliquis diligat seipsū: quia cum inducimur ad diligendū Deum, inducimur ad desiderandū Deū, per qd maxime nos ipsos amamus, volentes nobis sūmum bonum. In pcepto autem de dilectione pximi dicitur. Diliges proximum tuum sicut teip-

sum, in quo includitur dilectio sui ipsius.

Ad XI. dicendū, q̄ licet amicitia non possit haberi ad seipsū proprie loquēdo, tamen amor ad seipsū habetur, vt enim dicitur in 9. Ethic. amicabilia quæ sunt ad alterum, venerunt ex amicabili bus quæ sunt ad seipsū. Secundum vero q̄ charitas significat amorem, sic aliquis seipsū ex charitate diligere potest. Sed Greg. loquitur de charitate, secundum quod includit rationem amicitie.

Ad XII. dicendū, q̄ licet amicitia sit cōiocatione ad alterum, sicut & iustitia, tñ amor nō de necessitate est ad alterum, q̄ sufficit ad rationē cōiocatione.

Ad XIII. dicendū, q̄ amātes seipsos vituperant, in quātū plus debito seipsos diligunt, quod qdē nō cōtingit quātū ad bona spiritalia, quia nullus pōt nimis amare virtutes: sed quātū ad bona exteriora & corporalia potest aliquis nimis amare seipsū.

Ad XIV. dicendū, q̄ nō quicūq; amat seipsū secundum exteriorē naturam culpatur: sed qui exteriora bona quærit vltra modum virtutis. Et sic ex charitate corpus nostrum diligere possumus.

Ad XV. dicendū, q̄ charitas non refugit corpus, sed corporis corruptionem, inquantum corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam, vt dicitur Sapientia 9. Et propter hoc Apostolus significanter dixit de corpore mortis huius.

Ad XVI. dicendū, q̄ ex hoc, q̄ homo nō cōtinet se hēre charitatē, non sequitur, q̄ non possit ex charitate diligere: sed q̄ non possit iudicare, an ex charitate diligat. vnde a nobis requirit q̄ ex charitate diligamus, nō autē q̄ iudicemus nos ex charitate diligere, vnde Apof. dicit 1. Corin. 4. Neque me ipsum iudicō, sed qui iudicat me dominus est.

Ad XVII. dicendū, q̄ cum dī aliq̄s diligit proximum ex charitate, hæc p̄positio, Ex pōt diligere, habitudinē causæ finalis, efficiētis, & formalis. Finalis qdē inquantū dilectio pximi ordinatur ad dilectionē Dei, sicut ad finem, vnde dī 1. ad Timoth. Finis p̄cepti est charitas, q̄, dilectio Dei est finis obseruationis p̄ceptorum: in habitudine autem causæ efficiētis, inquantum charitas est habitus inclians ad diligendum, sic se habens ad actum dilectionis, sicut calor ad calefactionem: in habitudine autem causæ formalis, inquantum actus recipit speciem ab habitu, sicut & calefactio a calore.

Ad XVIII. dicendū, q̄ rō pximi saluatur & in eo qui dat beneficia, & in eo qui recipit: non tamen q̄ quicūque dat beneficia, sit proximus, sed regunt q̄ inter proximos sint cōmunicantia ī aliquo ordine, vnde Deus licet det beneficia, nō tamen potest dici nobis proximus: sed Christus, inquantum est homo, dicitur nobis proximus, prout nobis dat beneficia. Vnde patet responsio ad vltimum.

ARTICVLVS VII.

Quoniam diligere inimicos sit de perfectione consilij, vtrum diligere inimicos sit de perfectione consilij. Et vñ q̄ non. Quod enim cadit sub pcepto, non est de perfectione cōsiliij, sed diligere inimicū cadit sub pcepto illo, videlicet. Diliges proximum tuum, sicut teipsum. Nā notē pximi intelligitur oīs homo, vt Aug. dicit in lib. de doctrina Christiana, ergo diligere inimicū, non est de perfectione consilij. Sed dicendum, q̄ est de perfectione cōsiliij dilectio inimicorū, quātū ad cōmunionē familiaritatis, & aliorū effectuum charitatis. ¶ 2 Sed contra, oēm proximum tenemus ex charitate diligere: sed dilectio charitatis non est tantū in corde.